

## Utbildningsinspektion i Ödåkra och Björka rektorsområde

### UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

### Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

### Beskrivning av skolan/rektorsområdet

| <b>Svensgårdsskolan, Ödåkra rektorsområde</b> | <b>Antal barn/elever/studerande</b> |
|-----------------------------------------------|-------------------------------------|
| Förskoleverksamhet                            | 137                                 |
| Skolbarnsomsorg                               | 142                                 |
| Förskoleklass                                 | 59                                  |
| Grundskola                                    | 290                                 |
| <b>Björka rektorsområde</b>                   | <b>Antal barn/elever/studerande</b> |
| Förskoleverksamhet                            | 102                                 |
| Skolbarnsomsorg, Gläntanskolan                | 33                                  |
| Björka skola                                  | 23                                  |
| Förskoleklass, Gläntanskolan                  | 14                                  |
| Björka skola                                  | 11                                  |
| Grundskola, Gläntanskolan:                    | 109                                 |
| Björka skola                                  | 45                                  |

Ödåkra rektorsområde och Björka rektorsområde har innevarande läsår gemensam skolledning. Rektorn för Ödåkra rektorsområde tjänstgör även som rektor för Björka rektorsområde under ordinarie rektorns tjänstledighet. Inom Ödåkraområdet finns Svensgårdsskolan med utbildning F – årskurs 5 samt två förskolor och två familjedaghem. Inom Björka rektorsområde finns två grundskolor F – årskurs 5, Björka skola och Gläntanskolan, samt tre förskolor. Personalen inom de båda rektorsområdena utgör tillsammans 120 personer.

På grund av att bildningsnämnden i Helsingborgs kommun, den 11 december 2003, har fattat beslut om att Björka skola kommer att läggas ner efter läsåret 2003/04, har inget inspektionsbesök gjorts i Björka skola. Personal och elever vid Björka skola planeras flytta över till Gläntanskolan nästa läsår. Intervjuer med representanter för personal och föräldrar från Björka skola har däremot genomförts, i huvudsak med tonvikt på hur kommunens beslut genomförts och upplevts, vilket behandlas i kommunrapporten.

#### Ödåkraområdet

Verksamhet vid Svensgårdsskolan har bedrivits sedan 1970-talet, från början i tillfälliga byggnader (paviljonger). Rektorn var en tid även områdeschef för hela Ödåkra-Björkaområdet och deltog i planeringen av en ny skolbyggnad som stod klar 1997. Skolans planlösning formades utifrån den pedagogiska idén att indela skolan i arbetsenheter vilka inom sig hade möjlighet till flexibla grupperingar. Skolan är organiserad i sju arbetsenheter med tre åldrar/enhet. Två enheter arbetar med montessoripedagogik.

Vid byggnationen gjordes valet att inte ha en gemensam matsal och eleverna äter därför skollunchen i sina enheter. Skolan har ett eget tillagningskök, maten levereras i värmevagnar och lärarlaget serverar maten. Varje enhet har ett eget kök med diskmaskiner och eleverna deltar i fram- och avdukning.

För undervisning i slöjd samt idrott och hälsa går eleverna till den näraliggande Norrlyckeskolan. Svensgårdsskolan har en rörelseprofil och har deltagit i projektet Individuell dokumentation och planering som drivits av Myndigheten för skolutveckling.

Flertalet elever bor i villa och det är mycket låg procent invandrare i området. Ett 60-tal elever från Fleninge och Väla by har skolskjuts.

### **Björkaområdet**

I Björkaområdet finns hyreslägenheter, bostadsrätter i form av radhus och ett fåtal villor. Björkaområdets sociala struktur skiljer sig från övriga Ödåkra genom höga ohälsotal och hög arbetslöshet. I området bor det många med annan kulturell bakgrund. Vid Björka skola har ca 70 procent av eleverna annan kulturell bakgrund medan motsvarande siffra för Gläntanskolan är ca 50 procent. Den största gruppen är Kosovo-albaner.

Den första delen av Gläntanskolan byggdes i början av 1990-talet och då enbart som förskola. Den har sedan byggts till i två etapper. I likhet med Svensgårdsskolan finns ingen gemensam matsal och skollunchen hanteras på samma sätt som vid Svensgårdsskolan, men maten kommer här från annat tillagningskök.

Vid Gläntanskolan arbetar personalen i två arbetsenheter, F – årskurs 2 och årskurserna 3-5. Arbetet sker här i mer fasta grupperingar än vad fallet är vid Svensgårdsskolan. Gläntanskolan har således en förskoleklass, två grupper med årskurserna 1-2, två grupper med årskurserna 3-4 och en grupp för årskurs 5. I byggnaden finns också förskola.

För undervisning i slöjd samt idrott och hälsa promenerar eleverna till Norrlyckeskolan, en sträcka på ca 2 km.

I likhet med övriga grundskolor i Helsingborgs kommun deltar Ödåkra och Björka rektorsområden i Försöksverksamhet med utbildning utan nationell timplan i grundskolan.

## **Genomförandet av inspektionen i Ödåkra och Björka rektorsområden**

Skolverket sände den 11 november 2003 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Ödåkra och Björka rektorsområden har bestått av undervisningsrådet Sonja Arnman och experten Åse Malmberg. Besök i Ödåkra och Björka rektorsområden genomfördes den 29 mars - 1 april 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

## Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Ödåkra och Björka rektorsområden, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem etc.

I Ödåkra och Björka rektorsområden fördes formella intervjuer med skolledningen som under innevarande läsår ansvarar för båda rektorsområdena.

Vid Svensgårdsskolan genomfördes formella intervjuer med ledningsgruppen, elevvårdspersonal, pedagoger, elever samt föräldrar. Lektioner i de olika arbetsenheterna besöktes.

Vid Gläntanskolan genomfördes formella intervjuer med pedagoger, elever, ledningsgrupp gemensam för Björka skola och Gläntanskolan samt med en föräldragrupp som representerade båda skolorna. Lektioner i årskurserna 1-2, 3-4 samt årskurs 5 besöktes.

Övrig information av betydelse för inspektionen har varit dokumentation från skolan i samband med projektet Individuell dokumentation och planering, granskningsrapport i samband med Qualis-certifiering av Svensgårdsskolan samt den attitydundersökning som Helsingborgs kommun nyligen genomfört, Kvalitetsmätning 2003.

## Bedömning

### 1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Bland Svensgårdsskolans prioriterade mål finns bl.a. att barnen ska känna sig trygga i skolan, att alla barnen ska känna att de kan och duger samt att varje barn är medvetet om hur de uppträder mot varandra. Vid varje utvecklingssamtal lyfts frågor kring hur eleverna trivs och upplever trygghet. För att skapa trygghet i skolan har eleverna själva fört fram förslag om att de vill ha kamrattstödare. Elevrådet ansvarar för att vara kamrattstödare och de väljer själva när de känner sig redo att ställa upp för sina kompisar. De stoppar bråk genom att

tillkalla en vuxen. Ser de någon som är ensam, frågar de om han/hon vill vara för sig själv eller vill ha hjälp med att få en kompis.

Vid inspektionsbesöket på Svensgårdsskolan framgick det att relationerna mellan vuxna och barn var mycket goda. Enheterna fungerar som hemvister där eleverna naturligt grupperar sig i olika konstellationer. Eleverna lyssnade med respekt på varandra och det framgick i intervju att de trivs och känner sig trygga. De tar ansvar för sitt arbete och visade en väl inarbetad rutin i att tillsammans med pedagogerna sätta mål för sitt arbete.

Ett prioriterat mål för Gläntanskolan är att alla barn ska trivas och känna sig trygga. Man arbetar bl.a. med att samtala om hur man är en bra kompis och hur rasten har varit. Det finns en "Kompislåda" där eleverna skriver positiva saker om en utvald kamrat.

"Skoltempen" genomförs vid båda skolorna en gång per månad där bl.a. frågor om trivsel och trygghet tas upp. Svensgårdsskolan gör dessutom en enkät två gånger/läsår som bl.a. innehåller en fråga om huruvida barnen anser sig klara av att ta ansvar för det egna arbetet så att de lär sig något. Vid vårens mätning angav 97,6 procent av eleverna att det stämmer bra alternativt stämmer mycket bra.

I en enkät till barnen i Svensgårdsskolan i maj månad 2003 svarade 95 procent av eleverna ja på frågan "Är du medveten om hur du uppträder mot dina kompisar?"

I Kvalitetsmätning anger 86 procent av såväl elever som föräldrar vid Svensgårdsskolan att de/mitt barn känner sig trygga när de är i skolan. Motsvarande värden för Gläntanskolan är 75 procent av eleverna och 92 procent av föräldrarna. Genomsnittsvärden för Helsingborg är 82 respektive 85 procent.

**Sammanfattningsvis** gör inspektörsteamet bedömningen att båda skolorna har ett gott resultat när det gäller att utgöra en social gemenskap som ger trygghet. Eleverna på Svensgårdsskolan visar en mycket god förmåga i ansvarstagandet för det egna arbetet och relationerna mellan barn och vuxna framstår som goda.

## 2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Vid Svensgårdsskolan använder man sig av Loggit som modell för individuell utvecklingsplan. Loggit är en digital plattform på vilken man samlar information om vilka delar ur kursplaner och läroplanen som eleven arbetar med och vad hon/han vill lära sig, vilka delar som eleven har arbetat med genom åren och behärskar samt hur elevens läroprocess ser ut. Informationen i Loggit är åtkomlig via Internet för behöriga personer vilka är skolpersonal, eleven själv samt

elevens föräldrar. Varje elev väljer, följer upp och utvärderar själv sina mål. Detta är ett led i utvecklingen mot reflektion över det egna lärandet. Gläntanskolan står i beredskap att använda Loggit från och med nästa läsår. Innevarande läsår använder man sig av olika modeller av individuella utvecklingsplaner.

Vid samtal med eleverna på Svensgårdsskolan nämner de att alla elever har en planeringsbok och att en del av dem har i den sina "mål" inskrivna. Varje vecka planerar man med sin mentor och skriver in vad som skall göras tillsammans och vad man själv skall göra. Under lektionsbesöken erfar inspektörsteamet att detta är en väl inarbetad metod och att eleverna hanterar sin inlärningsituation med insikt om vad man ska lära sig.

Vid lektionsbesök på Gläntanskolan visar eleverna i årskurs 1-2 sina blanketter där ett antal områden finns angivna med "Mina mål och min egen planering" och "Det här ska jag arbeta med". Eleven kryssar sedan för vad hon/han har hunnit med. På blanketten finns som utvärdering även angett "Det här gick bra" och "Det här behöver jag träna mer på".

På fråga i Kvalitetsmätning 2003: Jag är med och utvärderar arbetet i skolan tillräckligt ofta, ger 73 procent av eleverna vid Svensgårdsskolan och 58 procent av eleverna vid Gläntanskolan positiva svar, vilket kan jämföras med Helsingborgs genomsnittsvärde 53 procent.

På frågan: Jag får nödvändiga kunskaper i skolan, ger 88 procent av eleverna vid Svensgårdsskolan och 67 procent av eleverna vid Gläntanskolan positiva svar, vilket kan jämföras med genomsnittsvärdet 78 procent.

Andel elever som ej klarat nationella ämnesprov för skolår 5, 2003:

|           | <b>Svensgårdsskolan</b> | <b>Gläntanskolan</b> |
|-----------|-------------------------|----------------------|
| Matematik | 5 elever, 10 %          | 9 elever, 36 %       |
| Svenska   | 3 elever, 6 %           | 7 elever, 28 %       |
| Engelska  | 5 elever, 10 %          | 10 elever, 40 %      |

**Sammanfattningsvis** bedömer inspektörerna att resultatet av det pedagogiska arbetet vid Svensgårdsskolan är gott. Eleverna vid båda skolorna tränas i att sätta egna mål för arbetet. Resultatet på de nationella ämnesproven i skolår 5 i Gläntanskolan visar att en alltför hög andel av eleverna ej når målen i något av de tre ämnena som ingår i proven.

### 3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Handlingsplaner mot mobbning finns vid både Svensgårdsskolan och Gläntanskolan. I Svensgårdsskolans dokumentation finns ett s.k. Trygghetsprogram som förutom handlingsplan mot mobbning även omfattar en krisplan och rutiner för att skapa trygghet för barnen. Svensgårdsskolans arbetsenheter har även formulerat hur man vill arbeta för att förebygga mobbning, exempelvis genom värderingsövningar i moral och etik. Innehållet i handlingsplanerna berör i viss utsträckning även det vidare begreppet kränkande behandling. Vid en revidering av handlingsplanerna, vilken görs i samband med nytt läsår, bedömer inspektörsteamet att genom att då använda det vidare begreppet kränkande behandling kan bidra till utveckling inom området, liksom att handlingsplanerna inte enbart begränsar sig till perspektivet elev-elev-relation utan även vuxen-elev, elev-vuxen och vuxen-vuxenrelationer.

På fråga i Kvalitetsmätning 2003: Skolan arbetar på ett bra sätt för att förhindra mobbning, avger 67 procent av eleverna på både Svensgårdsskolan och Gläntanskolan positiva svar (genomsnitt i kommunen 53 procent), medan föräldrarna vid Svensgårdsskolan avger lägre, 58 procent, och Gläntanskolan högre, 77 procent, än kommunens genomsnitt som är 64 procent.

Två elever/arbetsenhet ingår i elevrådet på Svensgårdsskolan. Enligt rektorn kan kontakten mellan representanterna och arbetsenheterna bli bättre. Vid intervju med eleverna framgår att de känner till vilka deras representanter är och de berättar också att det är elevrådets förtjänst att man fått pingisbord och ny basketkorg. De tror också att elevrådet varit med och bestämt om hinderbanan som byggts på skolans område. Elevrådet har fått en kortare utbildning i att vara kamrattstödare under rasterna. Skolans psykolog har hållit i utbildningen. Arbetsenheterna hanterar klassråd på olika sätt.

Elevrådet på Gläntanskolan "ligger nere" enligt arbetsenhetsledarna. Istället har man "rastprat" med diskussion om vad som kan göras bättre. Eleverna säger i intervju att man har två representanter från varje klass men att de inte vet vilka de är och att skolan inte haft elevrådsmöte på länge. Klassråd har man haft en gång denna termin.

Vid Svensgårdsskolan har man tidigare haft elevens val men numera bestämmer eleverna vid planeringen av nya arbetsområden/teman vad de vill jobba med. Arbetsenhetsledarna anser att eleverna kan fördjupa sig i olika områden och att de har eget arbete utifrån sina olika lärtilar. Vid Gläntanskolan har man "eget arbete" där de äldre eleverna själva får bestämma vad de vill jobba med och de yngre eleverna har arbetsscheman. På de frågor i Kvalitetsmätning 2003 som berör inflytande i planeringen och påverkan i undervisningen, har eleverna vid Svensgårdsskolan och Gläntanskolan högre värden än kommunens genomsnitt. Kommunens genomsnittsvärden är emellertid låga. Inspektörerna bedömer att skolorna bör bedriva ett mer medvetet arbete med progression i elevernas inflytande vari det även bör ingå tid för ett mer uttalat utrymme för eleverna att få sin valda fördjupning och breddning av kunskaper.

Skolorna arbetar med jämställdhetsfrågor på ett antal olika sätt, exempelvis genom att pedagogerna försöker låta varannan pojke/flicka svara på frågorna och genom att då och då arbeta med tjej- och killgrupper där man tar upp olika frågor som de vuxna och barnen tycker är viktiga.

Föräldraråd finns på båda skolorna där föräldrarepresentanter träffar representanter från varje arbetsenhet och skolledning ett par gånger per termin. Vid Svengårdsskolans föräldraintervju säger föräldrarna att de får gehör för sina åsikter och har en bra kontakt med skolan. De träffar arbetslaget när det är föräldramöten och mentorerna när det är utvecklingssamtal. Föräldrarådet menar att arbetet med Loggit har givit utvecklingssamtalen en vidare dimension. Som förälder känner man sig alltid välkommen till skolan.

Vid intervjun med föräldrar från Gläntanskolan och Björka skola redovisar föräldrarna i Björka skola en stark oro inför flytten till Gläntanskolan. På kommunens webbsidor finns en handlingsplan för nedläggningen av Björka skola och skolledningen har lämnat skriftlig information till föräldrarna under hösten samt under januari månad anordnat Öppet hus på Gläntanskolan. Trots detta kvarstår många frågor om hur det ska bli med klasserna, om alla får plats, om skolvägen är säker etc. Framförallt är man irriterad över att offentliggörandet av nedläggningen av Björka skola först kom via lokalpressen dagen efter skolavslutningen i juni 2003. Man känner sig inte delaktig i vare sig process eller beslut och det är förvaltningens hantering av frågan som man vänder sig emot.

Både föräldrarna vid Gläntanskolan och Björka skola anser däremot att de haft en bra kontakt med sina respektive skolor i övrigt och skolorna har också haft gemensamma aktiviteter med barnen. Gläntanskolans föräldrar välkomnade vid intervjun föräldrarna från Björka skola till det föräldrarådsmöte som de snart skulle ha och datum antecknades.

I den kvalitetsmätning som kommunen gjorde under våren 2003 angav fler föräldrar på Svengårdsskolan, Gläntanskolan och Björka skola positiva svar än kommunens genomsnittsvärden på frågorna "Jag har bra kontakt med skolan", "Utvecklingssamtalen för mitt barn fungerar bra" och "Sammanfattningsvis hur nöjd eller missnöjd är de med inflytandet vid ditt barns skola". Däremot ansåg färre andel föräldrar att de har möjlighet att påverka verksamhetens innehåll och arbetssätt. Skolornas representanter förklarar detta med att föräldrarna litar på att skolans personal gör ett gott arbete.

Tjänsten som skolsköterska är vakant och rekrytering pågår. Tidigare skolsköterska hade mottagningstid på Svengårdsskolan två förmiddagar i veckan, totalt 15 timmar/vecka. Under vakansen vänder man sig vid behov till den samordnande skolsköterskan centralt. Skolsköterskan vid Björka skola och Gläntanskolan tjänstgör 7,5 timmar/vecka

Skolorna arbetar med övergripande hälsomål. Svengårdsskolan har rörelseprofil och arbetar för att utveckla denna. Målet är att barn och vuxna ska få in rörelse naturligt i vardagen. Alla barn har ett rörelsekort, där de fyller i ett rörelsemoment varje dag. En hinderbana har byggts för att stimulera rörelse. I aktivitetsplanen för läsåret finns bl.a. Friskis & Svettis, "Stav-Vasan" – ett litet vasalopp på skånskt vis samt Gå och cykla till skolan. Vid lektionsbesöken såg inspektörerna exempel på musik- och rörelsepass.

Gläntanskolan har som ett prioriterat mål för läsåret 2003/04 att alla barn dagligen skall delta i planerad fysisk aktivitet. De dagar eleverna inte har idrott på schemat har de ca 20 minuter planerad fysisk aktivitet, vilken varje klasslärare

ansvarar för. Aktiviteten kan exempelvis vara rörelserundan på skolgården, eller promenader i närområdet. Vid två tillfällen/termin testas barnen kondition.

**Sammanfattningsvis** bedömer inspektörerna att skolorna på ett bra sätt arbetar för en god samverkan och gemensam miljö. Eleverna upplever sig ha inflytande över sitt arbete. Inspektörerna bedömer emellertid att skolorna bör bedriva ett mer medvetet arbete med progression i elevernas inflytande. Vid Gläntanskolan bör de tillfällen då elever och lärare behandlar frågor som är av gemensamt intresse för eleverna, ske mer regelbundet, exempelvis i form av klassråd och elevråd.

Vid en revidering av handlingsplanerna mot mobbning, vilken görs i samband med nytt läsår, bedömer inspektörsteamet att genom att då använda det vidare begreppet kränkande behandling, liksom att handlingsplanerna inte enbart begränsar sig till perspektivet elev-elev-relation utan även vuxen-elev, elev-vuxen och vuxen-vuxenrelationer, kan bidra till utveckling inom området.

Samverkan med föräldrar är god inom båda rektorsområdena. Den irritation som föräldrarna inom Björka rektorsområde uttrycker på grund av kommunens hantering av nedläggningen av Björka skola och informationen om detta samt den oro som finns inför förestående flytt till Gläntanskolan, bör respekteras. Inspektörerna bedömer att på rektorsområdesnivå sker en god förberedelse inför nästa läsår då eleverna från Björka skola startar sin skolgång vid Gläntanskolan.

Båda skolorna arbetar med övergripande hälsofrågor och Svensgårdsskolan har en rörelseprofil.

#### 4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Svensgårdsskolan arbetar i sju arbetslag. Pedagogerna inom arbetslagen tar ett gemensamt ansvar för alla elever på enheten vilket innebär att eleverna delas in så att samtliga pedagoger får ett mentorskap för ett antal elever. Mentorn ansvarar för elevens individuella utveckling samt har föräldrakontakterna. Grupperna delas in utifrån elevernas behov. Varje arbetslag uttrycker i sin egen arbetsplan hur man ämnar arbeta med de för läsåret prioriterade målen. Sålunda har arbetslagen formulerat sig bl.a. över "Så här kommer vi att arbeta för att möjliggöra att varje barn ska kunna sätta upp egna mål, ta eget ansvar och planera för sin inlärninng", "Så här kommer vi att arbeta med språklig utveckling för att stimulera lärandeprocessen i svenska", "Så här kommer vi att arbeta för att på

bästa sätt ta tillvara den samlade kompetens inom arbetslaget så den kommer alla barn inom enheten tillgodo”.

Enligt arbetsordningen för elevvårdsärenden uppmärksammar ansvariga pedagoger de problem eller behov som finns så snabbt som möjligt och söker lösningar inom den samlade kompetensen inom arbetslaget, föräldrarna informeras och åtgärdsprogram upprättas. Mål för specialundervisning i svenska och matematik finns och i övrigt är arbetsgången för diagnostisering och åtgärder väl dokumenterad. Skolledningen träffar arbetslagsledarna varje vecka. Då behandlas nya ärenden som berör elev och återkoppling sker därefter om vilket stöd som kan erbjudas arbetslaget. Elevvårdsteamet, där förutom skolledning även psykolog, speciallärare och övriga som bedöms viktiga för elevens utveckling ingår, träffas var tredje vecka. Från och med våren 2004 har man elevvårdsteamträff gemensamt för Svengårdsskolan och Gläntanskolan. Elevvårdsteamet fattar i elevvårdskonferens beslut angående lösningar som avviker från den övriga verksamheten. Protokoll förs.

Två specialpedagoger finns på skolan och har sammantaget 130 procent tjänst för elever i behov av särskilt stöd. En av specialpedagogerna intensivarbetar med läs- och skrivsvårigheter ett antal veckor per termin. Hon undervisar då barnen fyra gånger i veckan en halv timme/barn. Åtta elever på skolan har innevarande termin riktad resurs för särskilt stöd som erhålls för funktionshinder av något slag.

Vid lektionsbesöken möter inspektörsteamet en i hög grad varierad undervisning med flexibla grupperingar och elever som arbetar såväl i helgrupp under pedagogens ledning som i pararbeten och enskilda arbeten med sina egna uppsatta mål. Skolans miljö kan karaktäriseras som en föredömlig lärandemiljö. Den verksamhet som inspektörsteamet möter i fritidshemmen skiljer sig från skolverksamheten i övrigt. Fritidshemmen har inte samma genomtänkta innehåll och skulle kunna utvecklas mot att få en med skoldagen mer sammanhängande målinriktning.

Gläntanskolan är för pedagogerna indelad i två arbetslag. Eleverna arbetar här i mer fasta grupperingar. I arbetsplanen som arbetslaget för F-2 formulerat finns mål för såväl arbetslagets arbete som för arbetet med eleverna. Arbetslaget eftersträvar mer struktur och en effektiv planering samt mer samarbete mellan grupperna i arbetslaget. Arbetsplanen för arbetslaget 3-5 har uppställda mål för skolans verksamhet. I kvalitetsredovisningen för läsåret 2002/03 nämns att man inom Björka/Gläntanområdet arbetat med individuella utvecklingsplaner av varierande karaktär vilket sägs till stor del bero på att personalen diskuterat och jämfört olika sorters modeller men inte kommit fram till något slutgiltigt beslut. Vid inspektionsbesöket på Gläntanskolan framkom att man nu bestämt sig för att arbeta med Loggit, att man börjat med att ”lägga in barnen” i systemet och kommer att starta med arbetet i full utsträckning nästa läsår.

Under inspektörsteamets lektionsbesök, som var förlagt dagen före påsklovet, förekom mycket pyssel. Därför gjordes enbart ett fåtal lektionsobservationer. Eleverna har individuella mål vilket också framkommer vid besök i årskurs 1-2. I ämnena matematik och engelska nivågrupperas årskurs 3-4.

På Gläntanskolan finns en specialpedagog som arbetar med två mindre grupper med 3-4 elever ett pass per dag fyra dagar i veckan. Hon går också ut i klasserna, observerar och handleder. Sju elever har innevarande termin riktad resurs för särskilt stöd som erhålls för funktionshinder av något slag.

**Sammanfattningsvis** bedömer inspektörerna att den pedagogiska verksamheten och undervisningen vid Gläntanskolan är god. Samarbetet mellan de olika grupperna inom arbetslagen kan dock förbättras. Arbetet med individuella utvecklingsplaner kommer, vad inspektörerna erfar, att intensifieras under kommande läsår.

Inspektörerna bedömer vidare att Svensgårdsskolan karaktäriseras av en föredömlig lärandemiljö. Här sker en i hög grad varierad undervisning med flexibla grupperingar och elever som arbetar såväl i helgrupp under pedagogens ledning som i pararbeten och enskilda arbeten med sina egna uppsatta mål. Fritidshemmen har inte samma genomtänkta innehåll och struktur på verksamheten och skulle kunna utvecklas mot att få en med skoldagen mer sammanhängande målinriktning.

## 5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskildas rättsäkerhet.

I Ödåkra rektorsområde ingår Svensgårdsskolan som är en grundskola med förskoleklass, fritidshem och årskurserna 1-5, förskola och tre familjedaghem. Skolledningen består av rektor och biträdande rektor. Rektorn har förskollärarytbildning och har genomgått den statliga rektorsutbildningen. I den tidigare organisationen var rektorn även områdeschef för hela Ödåkraområdet. Biträdande rektor har också förskollärarytbildning och har tidigare arbetat som utvecklingsledare inom området. I januari 2004 inrättades tjänsten som biträdande rektor.

Under innevarande läsår tjänstgör rektorn dessutom som tillförordnad rektor för Björka rektorsområde som består av tre förskolor, Björka skola och Gläntanskolan med förskoleklasser, fritidshem samt grundskola med årskurserna 1-5. Vid detta rektorsområde finns även en samordnartjänst. Bildningsnämnden har fattat beslut om nedläggning av Björka skola i och med läsåret 2003/04. Elever och personal kommer att flyttas över till Gläntanskolan.

Personalen inom rektorns ansvarsområde består totalt av 120 personer.

Inom Svensgårdsskolan består ledningsgruppen av rektor, biträdande rektor samt de sju arbetslagsledarna. Gruppen träffas varje vecka. Arbetslagen träffas också varje vecka och hela personalen en gång per månad.

Rektorn har formulerat en ledningsdeklaration och Svensgårdsskolan har även en formulerad vision, ”Jag är trygg, jag är medveten, jag är i rörelse, jag känner lust att lära”. Prioriterade mål för hela skolan finns formulerade och utifrån dessa tar varje arbetsenhet fram en arbetsplan. Enheterna arbetar mycket självständigt och har en stor pedagogisk frihet. Personalen anser att enheterna är bra sammansatta med tanke på olika kompetenser som kompletterar varandra och det är bra med små arbetslag eftersom informationsvägarna då blir korta. En nackdel kan vara att enheterna ej får tillräcklig stimulans och erfarenhetsutbyte med övriga arbetsenheter. Personalen efterlyser fler mötesplatser där gemensamma pedagogiska diskussioner och idéer om hur arbetslagen skall kunna lära av varandra finns.

Arbetslagen följer ”utvärderingsklockan” som anger när olika utvärderingar ska ske och personalen anser att de har ett bra kvalitetsarbete.

Skolledningen är känd av eleverna och personalen anser att rektorn står för ett mycket tydligt och effektivt ledarskap kombinerat med lyhördhet. Dokumentationen om skolans planer, riktlinjer och verksamhet är mycket god och varje pedagog har en pärm som innehåller de aktuella dokumenten.

Björka/Glätanskolan har en ny ledningsgrupp detta läsår. Varannan vecka träffas de fyra arbetslagsledarna, rektorn och samordnaren för verksamheten vid Björka/Glätan. Aktuella frågor som behandlas är utveckling och den förestående sammanslagningen av Björka/Glätan-skolorna. En handlingsplan för flytten finns och vid några möten har även fackliga företrädare deltagit.

Prioriterade mål för läsåret finns formulerade och det finns även angett hur de ska utvärderas. Arbetslagen har utifrån de prioriterade målen närmare preciserat sitt arbete i egna arbetsplaner och de upplever organisationen som bra.

**Sammanfattningsvis** bedömer inspektörerna att styrning och ledning vid de båda rektorsområdena är god. Rektorns ledarskap framträder, av naturliga skäl, tydligast vid Svensgårdsskolan där hon har verkat under längre tid. Organisationerna är tydliga, dokumentationen om skolans planer, riktlinjer och verksamhet är mycket god och kvalitetsarbetet fungerar väl.

## 6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Eftersom skolorna arbetar "utan nationell timplan" finns inte särskild tid för elevens val angiven på schemat. Elevernas möjlighet att fördjupa och bredda sina kunskaper inom valda ämnen förutsätts ske inom den reguljära verksamheten och genom den individuella utvecklingsplanen.

Svensgårdsskolan har tidigare haft elevens val. Nu bestämmer eleverna vid planeringen vad de vill jobba med och pedagogerna hävdar att barnen har möjlighet till fördjupning. "Eget arbete" bedrivs också efter elevernas olika inlärningsstilar. Pedagogerna menar att eleverna inte alltid är medvetna om vilket inflytande de faktiskt har. Inspektörsteamet bedömer att ett mer uttalat utrymme för eleverna att få sin valda fördjupning och breddning av kunskaper skulle bidra till att medvetandegöra dem om sin valmöjlighet. Detsamma gäller för Gläntanskolan.

Vid Kvalitetsmätning 2003 var föräldrarna vid Svensgårdsskolan något mindre nöjda med informationen från skolan, än vad de angav vid mätningen 2001. Dock var svaren i paritet med kommunens genomsnitt (76 procent nöjda). Föräldrarna vid Gläntanskolan var däremot mer nöjda med skolans information vid den senaste mätningen (88 procent nöjda).

**Sammanfattningsvis** bedömer inspektörerna att tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning vid Svensgårdsskolan och Gläntanskolan är god. När det gäller verksamheten elevens val bedömer inspektörerna att ett mer uttalat utrymme för eleverna att få sin valda fördjupning och breddning av kunskaper skulle bidra till att medvetandegöra dem om sin valmöjlighet.

## 7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Läsåret 2002/2003 var antalet pedagogtjänster/100 elever årskurs 1-5 vid Svensgårdsskolan 6,5. Vid Gläntan och Björka skola var motsvarande antal 8,0. Personalens behörighet är god och stabiliteten är hög. Ledningen strävar efter att få en ma/no-pedagog i varje arbetslag vid Svensgårdsskolan.

Kommunens tilldelning av resurser baseras på elevantal, uppbyggande insatser beroende på områdets socioekonomiska struktur samt riktade medel som kan sökas för elever i behov av särskilt stöd. För uppbyggande insatser har Björkaområdet (Björka skola och Gläntanskolan) innevarande år en fem gånger så stor tilldelning som Ödåkraområdet (Svensgårdsskolan). Inom tilldelning av riktade medel finns sju elever vid Gläntanskolan och åtta elever vid Svensgårdsskolan angivna.

Kompetensutvecklingsplan för läsåret finns vid Svensgårdsskolan och en studiedag läggs fri för arbetslaget. Varje arbetstagare ombeds dessutom att framföra önskemål om specifika utbildningar till rektorn. I bedömningen av ersättning vid denna enskilda kompetensutveckling tas hänsyn till verksamhetens behov,

personliga behov, spridning till andra samt tidigare kompetensutveckling. En plan för introduktion för nyanställda finns.

Slöjdundervisning liksom undervisning i idrott och hälsa är förlagd till Norrlyckeskolan. Vid Gläntanskolan bedriver man ofta undervisningen i idrott och hälsa på Tofta idrottsplats. Omklädningsrum finns och idrottsplatsen ligger nära skolan.

Undervisning i hem- och konsumentkunskap bedrivs i temaperioder i enheterna som är utrustade med kök.

Skolornas lokaler är väl disponerade. De olika arbetsenheterna vid Svensgårdsskolan har sina egna hemvister och lokalerna utnyttjas på ett flexibelt sätt. Gläntanskolan har innevarande läsår gott om utrymme vilket innebär att utrymme finns för att nästa läsår samdisponera lokalerna med pedagoger och elever från den då nerlagda Björka skola.

Tillgången till läromedel är god.

Arbetslagen har till viss del egen budget. Medel tilldelas per elev och läsår och används till kulturella aktiviteter, utflykter, egen initierad kompetensutveckling som exempelvis föreläsningar, viss material etc.

**Sammanfattningsvis** bedömer inspektörerna att rektorsområdena har personal med god kompetens. Lokalerna är ändamålsenliga och läromedel och annan utrustning motsvarar de krav som kan ställas på en tidsenlig utbildning.

### **Sammanfattande bedömning**

Inspektörerna bedömer att verksamheten vid Svensgårdsskolan övergripande är av mycket god kvalitet. Verksamheten vid Gläntanskolan är övergripande av god kvalitet. Båda skolorna arbetar på ett bra sätt för en god samverkan och gemensam miljö. Båda skolorna arbetar med övergripande hälsofrågor och Svensgårdsskolan har en rörelseprofil. Samverkan med föräldrar är god.

Eleverna på Svensgårdsskolan visar en mycket god förmåga i ansvarstagandet för det egna arbetet och skolan karaktäriseras av en föredömlig lärandemiljö. Dokumentation om skolans planer, riktlinjer och verksamhet är mycket god och kvalitetsarbetet fungerar väl.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- kunskapsresultatet vid Gläntanskolan bör förbättras. På de nationella ämnesproven i skolår 5 i visar att en alltför hög andel av eleverna ej når målen i något av de tre ämnena som ingår i proven,
- båda skolorna bör bedriva ett mer medvetet arbete med progression i elevernas inflytande,
- vid Gläntanskolan bör de tillfällen då elever och lärare behandlar frågor som är av gemensamt intresse för eleverna, ske mer regelbundet, exempelvis i form av klassråd och elevråd,
- samarbetet vid Gläntanskolan mellan de olika grupperna inom arbetslagen kan förbättras samt

- verksamheten elevens val bör få ett mer uttalat utrymme i skoldagen för att bidra till att eleverna blir medvetna om sin möjlighet till fördjupning och breddning av kunskaper inom olika ämnesområden.

Datum

Ort

2004-10-08

Lund

Sonja Arnman

Åse Malmberg